

თეატრი

საყოველ-კეირი-ღ ლიტერატურული და მსატერობითი გასეთი.

17 ნომერს

გამოიცევა

№ 18

კვირაობით

1885 წელსა.

ფანსა „თეატრა“-სა

წლით ხუთი (5) მანეთი. ნახევარ წლით სამი (3) მან. შეიძლება ნაწილ-ნაწილათ შემოკანა წლის ფასისა: ხელის-მოწერისათანვე სამი (3) მანეთი, მაისში ერთი (1) მანეთი და მარიაშობის თვეშაც ერთი (1) მანეთი ცალკე ნომერა „თეატრა“-სა დასს სამა (3) შუარი. ფასი განცხადებისა: მეორე გვერდზედ სტრაჟონზე 5 კაპ. პირველზე 10 კაპ. მთელი უახასენელი გვერდი 20 მანეთი, პირველი 35 მანეთი.

ხელის მოწერა მაილება:

თბილისში გრ. ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში და „თეატრი“-ს რედაქციაში. ქუთაისში მ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გორში ს. მგალობლისწიგლითან. თელავში ი. როსტომაშვილითან. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлис, Редакция „Театра“.

კორესპონდენტები და საზოგადოთ ნაწერები პირ-და-პირ „თეატრის“ რედაქციაში უნდა გამოიგზავნოს. დაუბეჭდელ წერილებს რედაქცია ავტორს ვერ დაუბრუნებს.

ამ მეცამეტე ნომერთან ეგზავნებათ ხელის მომწერლებს ჩვენი პოეტის თავ. აკაკი წერეთლის სურათი.

ქართული

18

დღეს, კვირას,

თეატრი

85

17 ნომერს

ქართული დრამატული დასისგან წარმოდგენალი იქნება:

I

ახალი პიესა

ალერსთა ბადე

კომედ. 4 მოქმედ., გადმოკეთებული ე. უმიკაშვილისგან.

დასასრულ

ლექსი

მოთამაშენი მ. ანდრონიკოვიჩი და ცხაპანი

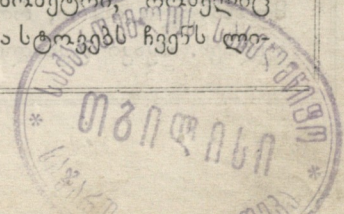
დასაწყისი 8 საათზე.

აკაკის სურათზედ

პ

ასაც კი ქართული ანბანი უსწავლია, ყველამ იცის აკაკის სახელი. შეველა ახალი დროის პოეტებზედ, აკაკის სახელი უფრო მეტად გავრცელებულია ხალხში და თითქმის კიდევ და-

იმსახურა სახალხო პოეტის სახელი. ჩინოვნიკი, მოსწავლე, მღვდელი, ერი, ყველა ერთ-ნაირად ეტანება ჩვენის პოეტის ლექსებს, ზეპირად სწავლობენ და მღერაინ. მაგრამ ვისაც აკაკი დროების გასატარებელ მგონად მიაჩნია, ის ძრიელ შემცდარი იქნება. ჯერ ლიტერატურულს კრიტიკას არც ნიადავი აქვს, რადგანაც აკაკის თხზულებანი არ შეკრებილან და არ გამოცემულან და ადრეც არის, რადგანაც ძარღვი ჯერ კიდევ მაგრად უცემს და ჩანგის ძირს დაშვებამდე, ჩვენდა სასიხარულოდ, კიდევ დიდი ხანი გაიელის; მაგრამ დრო მოვა, როდესაც პირ-მცინარი და ბედნიერი პოეტი ისტორიის პირუთნეველი სამსჯავროს წინაშე წარსდგება და ეს მოუსყიდველი მსაჯული, ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, ერთს უპირველესთაგანს ალაგს დაუნიშნავს ჩვენის ენის გამშვენიერების ისტორიაში. მცდა-შვიდი წელიწადი შესრულდა, რაც აკაკი ჩვენი ლიტერატურის ასპარეზზედ გამოვიდა და ამ ხნის განმავლობაში ყოველთვის ყოფილა თავ-გამობული და დაულალავი მესვეური. ამ ხნის განმავლობაში, ვიმეორებთ ჩვენ, აკაკი ყოფილა და არის კიდევ ის მგრძობიერი ტერმომეტრი, რომელიც შესამჩნევ კვალს სტოვებდა და სტოვებს ჩვენს სურათზედ.

ეროვნული
მხატვრობის

ტერატურაში. მინც აკაკის გზაზედ შესდგება, ის თავის სიცოცხლეში ვარდს ვერ მოიკრეფს და „სიტკობზედ მწარეს უფრო მეტს დაჰლევს“, როგორც თითონ ამბობს, მაგრამ ეს კი უტყუარია, რომ ის ხალხი, რომელიც იმისთანა კაცებს ვერ წამოაყენებს, რომელიც პირად ბედნიერებას საზოგადო ბედნიერებას ანაცვალდებენ, — დაღუპულია. მისაც თავის ნიჭი მართო ტკბილი ხმების ქღერაში გაუტარებია, იმას სიცოცხლეც ტკბილად გაუტარებია. მაგრამ აკაკი პოეტი-პუბლიცისტია, ყოველთვის დღიურს ვარამს შეჰხვებია და ამიტომაც სრული უფლება აქვს სთქვას:

„ნახევარი ცხოვრების გზა გავლიე,
სიუკბოზედა მწარე მეტი დავლიე!“.

მაშასადამე, აკაკი სწორედ ის პოეტია, რომლის იდეალიც ჩინებულად აქვს დახატული მეორე ჩვენს წარჩინებულს პოეტს, ილ. შავჭავაძეს, ამ სიტყვებით:

„მისთვის არ ვმღერ, რომ ვიმღერო,
ვით ფრინველმა გარეგანმა.
არა მარტო ტკბილ ხმებისთვის
გამომგზავნა ქვეყნად ცაშა!“

ძალიან ხშირად თითქმის გენიოსი პოეტი პოეზიის ერთს რომელსამე ნაწილში იჩინს ძლიერებას და სხვებში მთლად უძლეურია. მაგ. წარჩინებული დრამატურგი ერთს უბრალოს ლირიკურს ლექსაც ვერ დასწერს. ლირიკოსი უხეირო მოთხრობასაც ვერ მოახერხებს და სხ. ან ჩინებული მკვლევარ მტკნარი უნიჭოა პროზაში და ან სამაგალითო მკვროზე სულ ჯაგლაგია ლექსში. რუსეთისა და მეროპის ლიტერატურა რომ არ შევაწუხოთ, ჩიგნს ლიტერატურაშიაც არის ამისი მაგალითები: ზრ. მრბელიანის და ნიკ. ბარათაშვილის ლექსები სამაგალითოდ დარჩებიან ჩვენს ლიტერატურაში, მაგრამ იმათი პროზა კი სწორედ რომ ბალღურია. მაგრამ ეს ოთხი უპირველესი მწერალნი ჩვენის დროისა, აკაკი და ილია სხვათა შორის, იმითი არიან შესანიშნავნი, რომ ლექსშიაც და პროზაშიაც თითქმის ერთ-ნაირს ნიჭის ძალას იჩენენ. შედარებით ილიასთან აკაკის კი უფრო ფართო სარბიელი აქვს და ყოველ მხრივ თითქმის ერთ-ნაირად ნავარდობს. არც ერთი ნაწილი ლიტერატურისა არ მოიპოვებდა, რომ აკაკის თავისი მკრელი კალამი არ ეცადოს და თითქმის ყველგან ერთ-ნაირად გაუმარჯვნია. მანსაკუთრებით კილო აკაკის ლექსებისა არის სატირა (დაცინვა), მაგრამ აკაკის სატირას ერთი განსხვავებული თვისება აქვს. ის არ არის ის მოშხამული ისარი, რომელიც მოხვედრის უმაღლე გკლავს. აკაკი ტკბილის ხმით, დაყვავებით გიტყუ-

ებს და შხამს ისე გასმევს, რომ ვერც კი იტყუებ. მართის სიტყვით, აკაკის სატირა ცალის თვალთ გატირებს და ცალის თვალთ გაცინებს. ჯერ არაფის იმდენი არ დაუტინია ჩვენის საზოგადოებისთვის (ჩვენში კი დარჩეს და უფრო მეტის ღირსნი ვართ, რადგანაც სასაცილო მხარე ერთობ ბევრი გვაქვს), რამდენიც აკაკის, მაგრამ მაინც აკაკის უფრო ბეჯითად კითხულობენ და ზეპირობენ. მელას თავისი მახრჩობელა უყვარდაო, ნათქვამია. აკაკი იცინის, მაგრამ ვისაც მისი დემონური ხარხარი სიმხიარულის და სრული კმაყოფილების ნიშნად მიაჩნია, დიდად შემცდარი ყოფილა. თავისი სიცილის ხასიათი თვით პოეტმა ერთის მშვენიერის ლექსის შემდეგ სიტყვებში გამოხატა:

„ვინ რა იცის, რომ ეს გული მეკდარია,—
რომ სიცილი ცრემლზედ უფრო მწარეა!“

აკაკის ჩვენის სცენის წინაშეც დიდი ღვაწლი მიუძღვის. მის კალამს ეკუთვნის შემდეგი დრამატიული თხზულებანი: ა) ძველსა და ახალს შუა, კომედია 4 მოქ., ბ), კულურ ხანუმ, დრ. 3 მოქ. გ), კინტო, კომ. 3 მოქ. დ), ბუტიაობა, ვოდვეილი 1 მოქ. ე), რეპეტიცია, ვოდ. 1 მოქ. და ე), თამარ ცბიერი, დრ. 4 მოქ. ეს ორიგინალური თხზულებანი და ერთიც ნათარმგნი მოლიერიდამ „სკაპენის ცულლუტობა“. „ძველსა და ახალს შუა“ და „რეპეტიცია“ ჯერ არ უთამაშნიათ სცენაზედ, დანარჩენებს ქართულს რეპერტუარში შესამჩნევი ალაგი უჭირავთ და მაყურებელთ სიმპატია სრულიად მოინადირეს; ნამეტნავად პროვინციაში ისრე წარმოდგენა არ გაიმართება, რომ „ბუტიაობა“ არ ითამაშონ. იმედი გვაქვს, რომ ახალი დაწერილი დრამა „თამარ ცბიერი“ იქნება ერთი საუკეთესოთაგანი დრამატიული თხზულება ქართულს ენაზედ.

X.

№...ს

რომ გრძნობდე ჩემსა მღელვარებასა,
სულისა ტანჯვებს და გოდებასა,
სიტყვა არ უნდა შემობრალდები.
ისმენდი მუდმივს ჩემს ვედრებასა,
მოხედდი ჩემსა ლტოლვილებასა
და დაგარწმუნებ არ წააგებდი.

**

მითომ ჩემს ბედსა მწარე, უგემურს,
ჯოჯოხეთურსა შხამშიდ არეულს,
შენვე დაატკობ ღმერთს გეფიცები.

და დაკოდინსა, დაწყლოლებულს გულს,
 უმგებანი ალით დამწვარს და გვემულს
 შენ გააგრილებ, მწვედ გაუხდები.

* *

თუ რითაც ვსურთქავე, რით სიცოცხლებს გული
 და რითაცა ვარ აღშფოთებული;—
 ჩემსა გრძნობებსა რაიცა სწამლავს...
 რითაც ვარ თავზე ხელ-აღებული...
 არის უზომო ღრმა სიყვარული,—
 შენ მყვარებიხარ გეფიცები თავს.

* *

ღიად! მომიკალ შენ ჭაბუკობა,
 შენშიდ ვერ ვბოვე მე თანაგრძნობა.
 ბაჭქრა ოცნება, წაწყმდა ფიქრები.
 ნეტავ არ მქონდეს საბრალოს ხსოვნა.
 ისმინე გვედრი ეს ჩემი თხოვნა:
 სიზმარში მაინც ნუ მეჩვენები.

* *

ნუ შხამავ, გვედრი, ჩემსა ფიქრებსა,
 მრთხელ ნათელსა, ეხლა ბნელებსა;
 ხედდე ჩემს ტანჯვას, გებრალებოდე!
 და უკანასკნელს მწარე წამებსა,
 სულს აღშფოთებულს, განაწამებსა
 სიკედლის ელიად გაუხდებოდე!..

რ. აღისუბნელი.

ქართული თეატრი ქუთაისში

ორი კვირის სეზონი

(წერილი რედაქტორთან) *

ბ. რედაქტორო, ერთი ამბავი მინდა მოგწეროთ
 და თქვენ იცით და მკითხველებსა როგორ შესედავთ
 მას. მეკონა რომ საქმეს შინაურულად გავარიგებდეს,
 მაგრამ ვერ მოუხერხებიათ. საქმე ეს გახლავთ:

გუშინს წინ დილით კერძო საქმისთვის მძთა ჭი-
 ლაძეების საწიგნე მალაზიაში შევიარე. მივიხედ-მოვიხე-
 დე: კარ-სარკმელების და საწიგნე თაროების მინები
 სულ მიმხსვრეულ-მოამხსვრეულია.

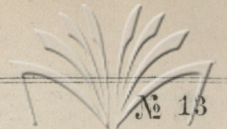
- ეს რა ამბავია შეთქი? კეკითხები დახლიდარს.
- არავერი, ისე... ქაშა დაამტვრია!

*) ჩვენ თუმცა დაბეჭდეთ ეს კორრესპონდენცია, მაგრამ
 რადგანაც გ. მესხს ვიცნობთ, სულ სხვა აზრისა ვართ მათე და
 ზოგიერთებში ვერ ვეთანხმებით წერილის ავტორს.

რედ.

— ვა! ჩვენც აქ არა ვართ, ამ ოსურ...
 რომ ეს ერთი ხანია სიოსაც არ დაუბრავს... ეს რა-
 დაცა სსკა გრიგალის ბრალი უნდა იყოს და რად არ
 მუქსები შეთქი? კელაზარაკები დახლიდარს, მაგრამ მან
 მაინც არა თქვა რა. მერე იცოცხლეთ ყოველივე შევიტ-
 ვეთ. დღეს აქ, სად არ გინდა, იქ დაზარაკობენ აქაურ
 დრამატიულ ამხანაგობაში მომხდარ აუღ-მაუღზე. თურ-
 მე ნუ იტყვი, შემოსსენებულ მალაზიაში ერთ ამხა-
 ნაგთაგანს გ. მესხისთვის „უსინიდილო“ დაუძახია. გე-
 სიცი ბუზივით მივარდნილა და განადგურდა თქვენგან
 მოწონებულ მუშტის კრივი, რომელსაც ის მინების
 დაწა-ღუწივ სუდ მიჭეოლია. ახლა ეს ვიკითხოთ: ქქონ-
 და თუ არა ბ. კეკელაძეს უფლება, რომ გ. მესხი ეს-
 რეთის ეპიტეტით შეემკო? ამის გადაწყვეტა მკითხვე-
 ლებისთვის მიმინდვია. და მე მხოლოდ საქმეს გაიმბობთ.

მოგესხენებათ რომ წარსულ თვეში ქუთაისში შეს-
 დგა ქართული დრამატიული ამხანაგობა იმ განძახებით,
 რომ თვეში ერთი-ორი წარმოდგენა გაემართა. მოლა-
 ზარაკებაში იყო, რასაკვირველია, კოტე მესხი. ამას
 თითონ რომ ეთქო—მე ამდენი ფული დამინიშნეთო
 შემოსავლიდამ და თქვენ ამდენი წაიღეთო, ეს უტაგ-
 ტობა იქნებოდა მისის მხრით. ამიტომ ერთმა, ალბად
 მისგან განდობილმა, ზირმა მიმართა მას: ოღონდ გი
 შენ მიიღე შენს თავზე ამ საქმის მოთავსება და შემო-
 სავლიდამ მესამედი შენთვის დაგვინიშნავსო და ყველა-
 ნი შენი ყურმოჭრილი მონები ვიქნებითო. ბ. მესხმა,
 რა თქმა უნდა, მზად-ყოფა განაცხადა. ამხანაგობამ ბა-
 ტონად არა და რეჟისორად გი მიიღო გ. მესხი და მე-
 სამედიც შემოსავლისა დაუნიშნა. ეს ერთი პატივისცემა
 მისცა. მეორეც ის, რომ ზირკელის ორი წარმოდგენის
 შემოსავლი მარტო მან ჩაიჯობა და საწხელი არავის
 განურესადებია. (ნოტარიუსისგან დამტკიცებული ზირო-
 ბა არავის ქქონია და ნამუსი სადღაა ამ შარიახ დრო-
 ში!) შედეგი წარმოდგენების შემოსავალი—ამხანაგო-
 ბის მორიგება ეს იყო—მარკებრივი სისტემით უნდა
 განაწილებულიყო: სარჯს გარდა მესამედი, როგორც
 ვსთქვით, რეჟისორს, დანარჩენი — ქალქის სუთ-სუთი
 მარვისამეგრ და გაცემს ოთხ-ოთხისამეგრ. თუ ვინმე
 თავს გამოიხენდა თავისის ნიჭით და შრომით, საზო-
 გადლება და ამხანაგობა ისე არ გამოიწვდებოდა, რომ
 მისთვის ბუნებისი არ დაენიშნა და უსწორ-მასწორობა
 ამით არ გაესწორებინა... ამ გვარად განაწილდა მესამე
 წარმოდგენის შემოსავალი და თუმცა თვითონ თვითონ
 მანათლე ნაკლები სუდა, მაგრამ ყველანი „მადლიერნი
 იყვნენ თვისის ბედისა“. საქმე რომ წეობილად მიდიო-
 და, ამან საზოგადოებაშიაც თანაგრძნობა აღძრა და ერ-
 თის კვირის განმავლობაში ამხანაგობას კერ-ჯერობით
 გაუკეთა რვა თუმისი აბონიმენტი,—ასე, რომ განსავა-

ლი ყოველი წარმოდგენისთვის ნაარმები შეიქნა. ერთი სიტყვით საქმე კარგა მიდიოდა, მაგრამ ბ. რეჟისორს აუტყდა საღერძელი ანტრეპრენიორობის (მე და ამისთანა ვაბე-განვრეტილები ვი გავსწევთ ანტრეპრენიორობას, აი!) ზეტოვის მოყვარების და ეგებ გამდიდრებისცა (?), და აქ-იქ გაიძისხის მეტად ამაყ სიტყვებს: „მე ეს უნდა ვქნა, მე ეს უნდა მოვხელო, მე ეს უნდა დავადგინო, სულ მე და მე...“ ჩაუტყდა ასე ამისთანა კაცს ცოტა რამ უფლებას სულში, — მაშინვე ზაწაწყუნა ნაზღაღონს მესამე გასაღება...

რას მოხდა შემდეგში? — დადგეს „არსენა“ და „დემონიდანა“ სტენა. თეატრი მაყურებლებით გატყდილი იყო. ყველას ეგონა, რომ ანაკრეუი სრული იქნებოდა. შენც არ მომიკვდე! ჩვიდმეტი თუძანიო. ენდო ამხანაგობაც, რადგან მუქთი მაყურებლების მოხშობა არ იქნა და არა ჩვენს თეატრში. თამაში გვარიანთ კარგათ წავიდა. მხოლოდ მშვენიერი სტენა „არსენაში“ სომხის გაცნარცა კინაღამ მთლად წახდა და „დემონიდანა“ სტენა გერ იყო სეირიანი გარეგანის მხრით. შემოსავალი ამ წარმოდგენიდან? — თუმცა კასიონს უფლებას არა ჰქონდა, რომ საამხანაგო კუთვნილება ვისამე მანვიერს სულში ჩაეკდო, თუმცა ის ვალდებული იყო, რომ ფული ამხანაგობის კრების წინაშე წარედგინა და დადგენილობის საშუალო უნდა გაყოფილიყო, მაგრამ რეჟისორს იგივე მოუქალაქისება და მასაც ფული მისთვის ჩაუერთა სულში. რეჟისორსაც მეორეს დღეს ვისთვის ერთი მანათი მიუგდია, ვისთვის ორი, ვისთვის სამი, ერთისთვის, რომელსაც ორ-სიტყვიანი როლი ექნა და ისიც გააფურს: — იმისთვის ცნა მანათი კანკიკებით მიუცია, სხვი-ისთვის ვი სრულიად არაფერი. სხვა ალღახმა უწყის სად წაიღო! ანგარიშს არავის აძლევს და, რა თქმა უნდა, კაცი ექვში შესვალ... ერთი სიტყვით კ. მესხი გაბრაზდა აბონიმენტმა, არა ჩვეულებრივმა მაყურებლების (თუ არ შემოსავლის) საბუკრებ, ზეტოვის და მთავრობის მოყვარობამ და ჩაადგინა ურიგო საქმე, წიხლი დაკარა ამხანაგობის მორიგებს და ყველასი უფლებას თვითონ მიითვისა. დეპოტობს, ჰევირის, იღანძღება, მუშტებზე იყურება, ვისაც ვი დაივანებებს... რაღა თავი შეგაწვიანოთ, ამხანაგობას თავი მოხეზოდა და დაიშალა. შეჩნ კ. მესხს ერთი ქალი და ერთი კაცი, ისიც მისი ხელო ნათესავები... ახლა დანის აქ-იქ და ეუბნება მოთამაშეებს: სუთ-სუთ მანადად გამიბრძვითო თვითო

გამოსვლაზე (რადგან ვი ამბობს: თუ შენც არ მომიკვდე... თუ არა და... სომ იცით), მაგრამ ასე ეუბნებიან: შენთან განსარიგებული არა გვაქვს-რო, ჩვენ ძრახუბი არა, ვართო, რომ ჩაგვანა საბელი, მიგვითრიო და მეცე წავგესხა და გავვიშვა... ბ. მესხს ავიწყდება, რომ ჩვენი თეატრი ჩვენივე სათეატრო სკოლაა. როცა ამხანაგობა და ერთი და იგივე ზირები იქნებიან, ისანი გაიწვრთვებიან და მომავალში იმედია, რომ გამოცდილი მოთამაშეები შეიქნებიან. ყოველ წარმოდგენაზე სახლ-სახლი მოთამაშეები რომ იქმენ, რას ივარგებს? აი სად ეგულებს ბ. მესხს ეს შუა არტისტები, რომ დაუძახოს და მოიყვანოს, გაათავოს და გაუშვას! ამიტომ ეუბნება მას ამხანაგობა: ჩვენ გვინდაო რეჟისორი და არა ბატონი და დეპოტი, არ გვინდაო არც თვით ანტრეპრენიორი, რადგან ვიცითო, რომ შრომის დასჯილდობელი შემოსავალი არას დროს არ იქნება ამ ჩვენს ზეტონა ქალაქში, თუ ამხანაგობას სხვა რამ არ ახალი-სებსო. კ. მესხს ვი ეგონა, რომ აბონიმენტს თუ ადგენენ, სულ მისის გულისთვის, თუ საქმე კარგად მიდიოდა, ამის მიხედვით თითონ იყო (თითქო წინა წლებში რომ წარმოდგენები იყო, ამხე საკლები იყო). ერთი სიტყვით, როგორც ამას წინათ დავთვინებთ წარმოსთქვა „თეატრში“ ქუთათურმა შემტინამ, რომ „ვოტე მესხი ვი აქტიორია და ვინათო საქმის გამართული როგორი იქნება“, ეს აისხნა. ვინათო და დავრწმუნდით ვიდრე როგორია. სხვა არა იყოს რა, რეჟისორთანაც არ გამოდგება იგი, რადგან არც ერთს ქართულ როლებს არ თამაშობს და ვერც თამაშობს; მამასადაც, რაც შენ არ გავხეხება, იმას ვერც სხვას გაუხეხება. იგი მოსწონთ თარგმნილ ზიესებში და ე. წ. ცივილურ როლებში (მე ზირათ მგონია აქაც ატარებს და ყველს კვრთვული ცოფიანებად გამოჰყავს). ამიტომაც დაუყინია სულ თარგმნილი ზიესების დადგმა სტენაზე. მას რომ რომელიმე ტიპი მოსწონდეს და კარგათაც თამაშობდეს, სხვა?... ან სასოგადოებას რაში ეკნატება ეს? ინტელიგენციას სხვაგანაც და უკეთეს ალღვას უნახავს იგი და დაბალ ხალხს არა ესმის რა მისი. ხან-და-ხან, რატომ არა, შეიძლება... მარამ რაღა ქადაგებას საჭირო, საქმე წამსდარია*). ახლა რაღა დავრწმენია? სხვა რამე უნდა ვიფიქროთ.

ქუთათელი.

*) ბ. მესხს რაღაც სხვა საქმეც გამოსტერობია ამ დღეებში და თეატრისთვის ვეღარც ვი მოიციღის... ბანეში დამფასებლად ჩაურიცხავსო.

თავ. აკაკი წერეთელი.

ს ი მ ლ ე რ ა

(მთიულურა)

თას იქით მთვარე ამოდის,
 მთას აქით ნისლი ედგა.
 მზა არეული დაედივარ
 და გულზედ ცეცხლი მედგა.
 ძლღეს სად რა გადავარდები,
 შარნები დამესხმიაწო;
 მას ვეღარ ჩავეკონებო,
 მასთვისაც ცრემლნი მდიანო!
 ძლღეზედ ჩამორბის ნაკადი,
 მორბის და მოიმღერისა,
 მაჰმე რო გული მიკვდება
 ჯაგრი მიმყვება მტერისა,
 შური დაუგდეთ კლდის შვილებს,*)
 როგორ ამყად კვიან...
 შენი სახლობა ქორწილობს
 ჩემი ობლები ტირიან!..

გაუა-ფშაველა.

ფელტონი

ა დ ა მ ი 17

(გაზელი)

ქვეყნა ედგა და საღისე ინგლორსები, ეუბნებოდენ მარს ისსტიტუტში და მასაც სჯერდა. ბევრი კრია მის ამსანგეში ავიც, წუწვიც, მაგრამ ისსტიტუტი მისთვის არის რომ გაფუჭებული გაკეთოს და ედგისკენ ფრთა შესსმულ ანგლორსთ გაისტუმროს. თვით აღმზრდელებშიც ბევრი იყო ეშმაკ-ზედ უარესი და აქადის კი ვეღარ სწვდებოდა მის მსჯელობას.

გარგი ქალიც დადგა ჩვენი მარო. ასალი ქნები იცოდა, ფორტოპიანს უარვდა, გარგად ტეკავდა. თავის დაკრას, რეკრანსი, ერთის სიტყვით ვეკლავდები აწავლეს, რაც კი მას სიცოცხლისთვის უსაჭიროესათ მიაჩნდათ. ასე გასინჯეთ, ფიქრითაც კი ისსტიტუტურათ ფაქრობდა. მარო არ შეირცხვენდა არც თავის თავს, არც სხვას „განთლებულ“ საზოგადოებაში.

გათავა გურსა და ობლემი არ იცოდა ს:დ წასუ-

ლიყო, ამ ედგეში სად, როგორ ეცხოვრებო? მაგრამ ქვეყნა უშველეს: ერთს ოჯახში გუყურანსტობა აუხინეს და სწამით დაუმტვიცნეს, რომ ედგეში მსელი არაფერი არის. აქ საქმე სულ არა ჰქონდა-არა, მსოფლიო ერთს ვატარა ქალს ასწავლიდა, პოლეკებს და ვალსებს უარვდა და დაძინების წინ რამდენიმე ფურცელს წაიკითხავდა სოლმე რამინისას. ხშირად ვადასკვდა სოლმე მას სასლის პატრონი ილია დავიდიანი საუკუო თვალთ და მას ცოლი ანეტა, თითქო უურს უგდებსო, შეუბღვერავდა სოლმე ილია დავიდიანს. ამას მარო ვერ სედავდა და იყო უღარდელათ, უფრებლად, დღე-ღეს მისდევდა და თვე თვეს.

შუალამე მოტანებული იყო, რომ ილია დავიდიანი მოვიდა შინ (ცოლ-ქმარი სტუმრად იყვნენ) და შირ-და-შირ მაროს ოთახში შეკარდა. მარო გაჭკვირდა მის დასასვავედ თავის ოთახში.

— რა მოხდა, ილია დავიდიანი, გნებაგსთ რამე?

— მე? მე თქვენთან მოვედი... ვეღარ ვაქველი უთქვენათ.

— რა გნებაგსთ?

— თქვენთან ყოფნა მინდა, მარო, თქვენი უურება, იმ ჰქრით მინდა დავსტებე, რომლითაც თქვენა სუნთქავთ. ნუ თუ ვერ სედავთ, მარო, როგორ ვიტანჯები? ღმის გავეყოფე და ან კი გიყვი არა ვარ? მე არ შემიძლიან უთქვენოდ ერთს წამს ვაქველი, მე მინდა სულ თქვენთან ვიყო, სულ თქვენს გსედავდეთ, სულ თქვენი სმა მესმოდეს... დავიწვი, მარო, დავიტანჯე! შემიძრავლე, მომარჩინე ამ ტეცხლს... მე მიყვარხარ და სხვა აღარ გიცი-რა, არაფერი! მიყვარხარ და შენ ჩემი...

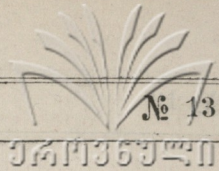
ილია დავიდიანმა წინ მიიწია; მას ისეთი აღელვება ეტეობოდა, ისეთი მსეტური სურვილი გამოესატოდა სასხეუდ, რომ მართლაც საშანელი რამ იყო. თვალები აღვსნებოდა, მთლათ თრთოდა და თავს ძლივს-ღას იმაგრებდა. მარო? ჩავარდნილი, თვალე გაშტერებული შესტეკროდა ილია დავიდიანს, თითქო არ ესმის რა ამბავია მის თავსაო. ან რა ისსტიტუტა ექნებოდა, რომ შირველი მტნება დავიწვიებოდა თავის აღზრდისა—გარე რომ დინასო, შეშანიდო. იდგა გაშტერებული და მამანაც კი ვერ გაინძრა, როდესაც ილია დავიდიანმა ერთის სასტომით სტაცა მას ხელები და ცხარეთ, მსეტურათ სვესაკონცა დაუწყო. სწორეთ ამ დროს შემოვარდა ანეტა.

გადუარეს მაროს ბარგი და დაეკეტა კარები.

მეორე დღეს ბუღვარზედ მარტივ-ტურნიაუროსანმა დანასა ირგვლივ-ტურნიაუროსანი და მისაღმების მაგიურად—გაიკეთ რა მოხდაო? ჰქოთსა.

ეს კითხვა ისეთი კილოთი ყო ნათქვამი, ირგვლივ-ტურნიაუროსანმა მამანეკ იგრძნო, დიდი ამბავი მომხდარა და საშინელი კითხვითი გაკვირვება გამოი-

*) ფრინველებს

სატა სასეხედ. დაუწერა მარტივ-ტურნიეროსანმა და დაწერილბათ უმბო—მაროს ილია დავიდიანი, —საწყალი ანეტა! — ინსტიტუტშივე სცნობიაო; ანეტას, ახ, უბედური ანეტა, თავის თვლით უნახავს და სხვა-და-სხვა. ამ ამბის დროს მსმენელის სასე ხან ფურის მრისხანებას გამოხატავდა, ხან მტრედულ მოტყუებობას... მის უმანკო სულს ადევნებდა ეს ამბავი.

სადამოწედ ხომ საშინელი ამბავი მოხდა. შეუჩლიყო ერთს სასელში რამდენიმე მანდილოსან-ტურნიეროსანნი და დიდი ბრძოლა ჰქონდათ, სიტუეიერი. მანდილოსნები ამტყვიებდნენ მაროს ქალი ჰყოლია და დაუსრხვიაო, ტურნიეროსნები — ვაჟი — და ცოცხალი დაუსრხვიაო. შეუღამე დიდის ხნის გადასული იყო. ქმარ-შვილი ვიდას ასსოვდა, რა დროს კერძოდა იყო, რადესაც საჭვეენო გოთსვას სავადენ და მეტე რა ცხარეთ, ბეკის გამოუვიდა რფელი და მის მოწმენდამდის თეთრწითელი — ახლას შავ-უვიითლად დარჩა. ბეკრი ითქვა ერთმანერთისთვის მწარე, ბეკრი მათრახები გადაიკვრა და შეიძლება სიტუეიერი საქმიერათაც შეეცვალად, მაგრამ ამ დროს შემოკარდა დილანდელი ირგვლივ-ტურნიეროსანი და დაივირა:

— რას ამბობთ, ქალებო, იმ სასელ გასაწყვეტს ქალ-ვაჟი ჰყოლია, ტუეუი. მე ჩემის თვლით...

რას მშვენიერი სურათი იყო ამ სიტუეების შემდეგ! მანდილოსნებმა ტურნიეროსნებმა ტურნები აიპოუწყეს და fi done-ო და დიდი ხანი შესტყუროდნენ ერთმანერთის განცვიფრებულნი, რატომ ადრე არ მოგვკვონდა ეს გარემოება!

ჩვენი მარო წავიდა თავის საცნობებთან და მასწავლებლებთან — ჩემს დარღს შეკრივლებ და შეკლას კოსთროვო, მაგრამ არსად მიიღეს: შან არ არიან და თქვენთვის არც რადისმე იქნებანო. ბეკრი იარა ამის შემდეგ საწყვლამ ედემში, — ბეკის ეკადრა, საქმე მომეცით, შამშილით ნუ მომკლავთო; მაგრამ ყველგან ერთი ზასუსი იყო: ყმაწვილი ქალი ხარ, ლამაზი, რა საქმის გაკეთება შეგიძლიან, შენ ერთი სთქვი და სულ რაფრთაი გაგაკეთო.

ჰკრავს მარო, ჰკრავს ცხვირსასოცებზედ ასოებს და თვალ წინ თავის უბედურება უდგას. ჰკრავს და თან შამშილი აწუსებს. დემერთო, რა საშინელათა შინ!.. რადის გათავდება ეს საქმე, რომ ზური იყიდოს და ზურით, ცარიელი ზურით გაძღეს, მთელი დღე და ღამე არ უჭამიან. თითქო გული ეწვის შამშილით... არა, ეს სკედის ბრალია. ცდილობს სხვაზედ იფიქროს, მაგრამ ზურით თავდება ყველა ფიქრი. იგონებს ინსტიტუტში ცხოვრებას, წასრულ ბედნიერებას; იგონებს თავის სიტყვებს, მწარე, მწუსარე ღამილი მოხდის და გული

უკნესს. ერთი ნაკერი ზური რომ ცხვირსასოცებზედ მაგრებდა... დემერთო! რათა, რისთვის, რა დასავა? ცრემლი მოეწია, ცრემლი უბრალოდ დახვარულიას, ყველგან განვიცხულის, შეგანებულსა. სტიროდა საბრალო და არ ამტუეუენებდა არავის. სტიროდა წარსულს, სტიროდა თავის სასელს, ბედს, რბლობას, გაცრუებულ იმედებს. თავის თავს დასტიროდა. ფეხ-ქვეშ საშინელს, თვალ ჩაუწყვდენულ უფსკრულს სედავდა და შივ უბედურებს, ტიტუეებს, გაცობრიულ გრძობას მოკლებულებს, რადცა ქმნილებათ ადამიანის სახათ. სედავდა, რომ თითონაც სელ-ნელა ამ საშინელებასკენ მიელტოვდა. სედავდა, რომ მისი ბოლო ან თავის მოგვლა იყო, ან ცოცხლად ამ უფსკრულში დამარხვა და დასტიროდა თავის თავს. უნდა შემდგარიყო, აფთურებდა სელებს, მაგრამ მას სელს არავინ აწვდიდა. ან ვინ მიეკარებოდა გარეწინებს, ცოდეილს? რომ მისცხებოდათ რამე!..

ერთბაშად შესდგა, შეიშრო თვლები, სიტაც რამდენიმე ცხვირსასოცს სელი და ზური მოიტანა. უნამუსობას ქურდობაც მიემატა.

უფურებდა გაშტერებული ზურს, უნდოდა ეჭამა, მაგრამ რადც თრთოლამ აიტანა, კანკალი დაწყებინა, თითქო მაში იყო მის წვალება, მის უბედურებას მიხეზი, თითქო შხამით და ნადკელით იყო სავსე. შემდეგ ერთბაშად შორს გადასრლდა აქამდისთვის სასატრელი ზური და გაშტერებული, გაშეშებული იდგა შუა რთასში...

სკეპტიკი.

„თეატრის“ კორესპონდენცია

დ. ჩინატაური. ვ ნოემბერს, ქართული სცენის მოყვარე ზირებმა გამართეს დ. ჩინატაურის სკოლის სადგომში ქართული წარმოდგენა. წარმოდგინეს ორ-მოქმედებიანი კომედია თ. გ. ერისთავისა „მუნწი“ და თ. ა. წერეთლის ვოდვილი „ბუტიაობა“. ხალხი ძალიან ცოტა დაესწრო, მაგრამ წარმოდგენამ მაინც 45 მან. წმინდა შემოსავალი დასტოვა, რომელთაგან დაწინიშულებისამებრ 15 მან. გაეკზავნა აკენის სოფლის სკოლას, 10 მან. ბასალეთისას და დანარჩენი 20 მან. დარჩა ჩინატაურის სკოლის სასარგებლოდ. ვინც დაესწრო, ძლიერ კმაყოფილი დარჩა, ასე რომ შემდეგში ამ კვარი წარმოდგენა მეტს იმედს კვამლევს.

შუბნელი.

წერილი აბები

ჩვენ შევიტყეთ, რომ ბ. ალ. მირიანაშვილს შეუდგენია მოძრავი ასოები ოჯახში სახმარებლად. როგორც ჩვენმა საზოგადოებამ უკვე იცის, ამავე ახლოვანდა პედაგოგმა ამას წინედ შეადგინა სასკოლო მოძრავი ასოები, რომლებიც ახლად შედგენილი ასოებისაგან სიდიდით განირჩევიან. ახალი ასოები ცალკე სახმარებლად იქნება დაბეჭდილი და კუბიკებზედაც გაკრული.

ეს ამბავი მით უფრო სასიამოვნოა, რომ ამ გვარი საქმე პირველად იდგამს ჩვენში ფეხს.

20 ნოემბერს, თბილისის თეატრში გამართული იქნება კონცერტი პირველ კლასიკურ გიმნაზიის ღარიბ მოსწავლეთათვის რომელნიც წელს ათავებენ კურსს. ამ კონცერტში მონაწილეობას მიიღებენ რუსული ოპერის და დრამატიული დასის არტისტები. ბილეთების ყიდვა შეიძლება ყოველ დღეს გიმნაზიაში და კონცერტის დღეს თეატრის კასაში. იმედია ხალხი ბლომად დაესწრობა ამ კონცერტზე.

ნ ა რ ე გ ი

ჩვენ პუბლიცისტებს *)

„მოკეთეს პირში უძრავ და მტერს პირს უყანაო.“

პროლოგის მაგიერ

ზოგნი რთულად მოვიხსენო, ზოგს მარტივად ხელი ვახო, თითო რამე ყველაზე ვსთქვა, შესაფერი გამოვჩინაო.

*) ჩვენ მივიღეთ ორი ლექსი სხვა-და-სხვა პირთაგან: პირველი, რომელიც ამ ნომერში იბეჭდება, ეკუთვნის თბილისის ერთს სასტუმროში მოსამსახურე ბიჭს, მეორე ერთს ღიანჭვის პირის სახალხო პოეტს, საზოგადო ხასიათი ამ ორივე ლექსისა ერთი და იგივეა, ე. ი. ორივე მელექსეს მოუწადინიათ საჯირის საგნად გაენადო ჩვენი საზოგადო ასპარეზზედ მოღვაწენი, განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ პირველს აუღია საზოგადოთ ცნობილი პირნი და მეორეს პროვინციის ჭკუის კოლოფნი, ნაკლულევანება, რასაკვირველია, ორივეს ბევრი აქვსთ, მაგრამ რადგანაც სალი საჯირის კილოს მოკლებულნი არ არიან და მასთან გვსურს ჩვენს მკითხველებს ნიმუში გაჩვენოთ, როგორ სწერენ ჩვენში არა-ნათიცი ლიტერატორები, ამიტომ ვაძლევთ ადგილს ამ ლექსებს ჩვენს გაზეთში.

როგორც შევსდლო მათი ქცევა—სინამდვილით გამოვსახო,

ძარგი უძლივით ვალვიარო და სისუსტეც წამოვძახო.
ი. ჯ—ს.

ლეტარგიულს მძინარეს ჭგაკეს, ჯღარ გვესმის მისი ქშენა,
თითქო მუზას ემალოდეს, არ უნდოდეს თავის ჩენა.
„ზანკობაზედ“ გაიღვიძეს, მაშინ აქსნება ენა—
მანამდის კი ჩუმად არის, აიკრძალა ვისმეს წუენა.

„გლახის ნანაზობი“-ს ავტორს კვლავც მართებს რამის წერა,
ჩვენ ვიცით რომ მის ნაწერებს ზედ ეტყობათ ნიჭით მსერა,
ვითომ აზრი შეიცვალოს, კვლავც სთქვა: „არა მკვრია“,
„გაკო უახლის“ დამწერმა „განდგელით“ გაჩენა!

ა—ვის.
სსკათა შორის, ბრძანეთ თქვენა: „ისიც მიყვარს—
ვინც კი მძულს!“
გეთანხმებით, თქვენი გრძობა ესწორების ციურს სულსა;
ანგარიშით კი გამოდის, რომ მალამოს აძრობთ წულუღსა;
ასხლ-ასხლს თუძგა სწყალბოთ, ძველიდგან კი იყრით გულსა.

თანამშრობლობთ თუძგა ყველგან, მაგრამ მოკლეთ, არ ხანგრძლივით,
დაგვიზიდებით აღტაცებით, მიგვატოვებთ კი გულ-ცივათ.
პოეტათ კი პირველი ხართ, ლექსებს სთხუწავთ ტკბილს და მწკრივით,
სასოგადოთ თქვენსას ვიტყვი: სამშობლოსთვის გული გტკივათ.

რ. ე—ს.
უსუქესი პოეტია, თუძგ ვერ ვიცნობ მე ვერ პირად,
მაგრამ მისი ნაწერები წამიკითხავს ერთობ სშირად.
თითქო იჯდეს გლეხის გულში; სიტყვებს ამბობს გულ-საგმირად,
გლეხის ყოფას კარგად სატავს, ღსინს-ღსინად სცნობს და ჭირს—ჭირად.

გ. ა—ს.
პირველ იყო მეომარი, კვლავ პოეტი ძრიელ კარგი,
წარსულისთვის სასარგებლო, აწმუყასთვის ფრიად მარგი,
მომავლისთვის... რითმის წყობას მოუმატოს ერთი დანგი;
სხვა მსრივ იმას არ აკლია არც გამოთქმა, არც ჭანგი.

ი. მ—ს.
დირ—ზე ვერას ვიტყვი, რედ—ზე ცოტას კი ჭო,
არ იქნება რომ არა ვსთქვა, მძიმე საქმეს სული მიჭყო,

„დღე—ბისა“ სათაურში გაუმჯობესება გი ჭეო
და შინაარსს რაც ესება ისიც მოსწო, რაც რომ იყო.
დ. ე—ს.

საკუთარში არ მინახავს, ნასესხებში არ აქვს წიხი,
(მე სხვის სათქვამს ვამოკრებ; არც მათ უთქვამთ გასამტ-
ყურა)
ცოტას კიდევ მოუხომებებს, არა უშავს, «ზარალ ჩუხია»;
„თეატრი“ -ს ქმარობდა და დახორცი ბლომათ
ეუხია.

ჩემგნით კი არ წამომდგარა არც გაკილეა,
არცა ქება,
რაც რომ თქმულა სხვისგნით, „პროზით“, რომ გაფ-
ლექსე, ხომ მაქვს ნება?
თუ რომ ვისმეს ვაწყენინე, ბოდიშს ვიხდი, სხვა
რა მჩხვება,
რთულათ უკვედ ჩამოვთვალე აწ მარტივად ერთი
წყება.

რავიანი მშრომელია იონა მეუ—გია,
დავ—თ სიას—ნი სულ სდდილობს, რომ ვისმეს მოსტ-
სიას უხვია,
უმი—ლის «ბროქტი» საქმესუდ არვის არგია
და ვ—რ მ—ქე არსიეობაში კარგია,

მთაულთ და მოხეკოთ აწერა მობ—ქე იხება;
გიორ—ი თუმ—სა ნეტავი სად ეძინება;
სასაცილომდის მადწევს დუ—მის ამოუინება;
ვაცოდეთ გო—შვილმა თუ დაიშალა ვინება.

რომ ბანკებს მოაქვთ ზარალი, ფურ—ქე გიყავს
მთქმელია,
ნიკ—ქე შემოსავლს მაგრად ჩაჭვიდა სელა,
ამავე გზას ადგია გი—გი წე—ლია,
ავ. მუს. ბა—სა ლამის მოსტესა წელია.
სანდრუა ბიჭი.

ცნობები ძველის

„საქართველოს გაზეთიდან“

ნოემბრის 8 დღეს, ჩეით წელსა თფილისში.

№ 36.

ბამოცხადებანი *).

ბუნებთისაგან ყვაილისა მოკვდების მეათედი ნა-
წილა მათი, რომელთაცა ჭჭირვებით იგი, გარდა ამისა
იგი ფრად მრავლათ უსასო ჭეოფს.

*) იხილე «თეატრი» № 11.

აჭრილისაგან ყვაილთ ყვაილისა მოკვდების უს-
თი კაცი ოთხასის კაციტაგან, იგი უსასო ჭეოფს, რომ-
მელთამე, ძვირად და ფარავს შეორისა ყვაილისაგან
ეგრეთ ვათარ ყვაილაცა მროსას; იგი რდესმე იქმსე-
ბის ვადრელა მომკვდინებულცა.

წინაღმდეგ მისა ყვაილი მროსისა არავის უსასო
ჭეოფს, რინსვი მათი, რომელთაცა შემდგომად შეეფრე-
ბათ ჩვეულებითი ყვაილი, იქნებას ფრად უმცირეს რინს-
ვისა მათისა, რომელნიცა ავებენ შეორის ყვაილისაგან
შემდგომად აჭრილის ყვაილთ ყვაილისა.

ყვაილი მროსისა შეამცირებს სიმასვილესა გ...სლსა
ჩვეულებითის ყვაილის ნავთისსა ესრეთ, რომელ გან-
მძნობისა შინა ოცისა წლისსა, ეოკელსა შინა დროსა
მროსის ყვაილის აჭრისა, ძველსადმე შენაშნულ არიან
ორნი ერსეთნი შემთხვევანი რათამცა ბუნებათი, ყვაილი
გამოჩენილი შემდგომად მროსის ყვაილისა ეოფილი-
ელს მომკვდინებულცა.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

აღორჩეული აზრები ქინკის, ხელმოწერის შესახებ

ხელოვნება

(გაგრძელება) *

ნემეცი თეატრში იმიტომ მიდის, რომ მსახიობთა
(არტისტების) თამაშობას უდწიროს და იმათი ღირსე-
ბა დაფასოს; ფრანცუზი კი იმისთვის მიდის, რომ
პიესა ნახოს და შთაბეჭდილება მიიღოს. (6. 181)

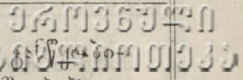
ფრანციზული მსახიობნი მთელს სმელეთსუდ უკე-
თესნი არიან. ყველა ფრანცუზები დაბადებითვე მსახიო-
ბნი არიან. სხვა-და-სხვა როლების შესრულება ადვილად
შეუკლიანთ. (6. 202)

ჭამლეტს, რომ სულ მოკლეობა არ შემწეოდა,
როდესაც იგი მსახიობთ ელამარეკება, შექსნირი კარგს
თეატრალურს კრიტიკოსად სატაკს. (3. 176)

როდესაც კრიტიკოსს თვალეში ცრემლი აქვს მო-
რეული, მაშინ იმის აზრს ძალა აღარა აქვს. (6. 149)

სურათის დამსატავი, მსატკრები, შეიძლება ორს
ნაწილად გაიყოს: პირველ მსატკართ საკვირველი თვი-
სებანი და ნიჭი აქვსთ, რომ იმათ დასატულს სურათსუდ
გარეშე პირს შეუიღიან შეამწიოს, თუ რა სასიათის
არგინაღია, თუმცა კი იმას თავის დღეში თვალთ არ

*) იხილე „თეატრი“ № 12.

განუგდია. როგორათაც გოლბენი, ტინიანი და კან-
დივი. ჩვენ შეგვიძლია შემოგთვიცოთ, რომ ეს სურბ-
თები მკტათ წააგვანან არიგინალებს, თუმცა ჩვენ არიგინა-
ლებს არ ვიცნობთ. მეორე ნაწილი სურათის დამხატვა
მხატვრებისა: — უმეტეს ნაწილად ინგლისელი და ფრან-
ცუზული მხატვრების დახატული სურათი გონებასკდ
მოქმედებს; ისანი გვაძლევენ საშუალებას ადვილად გა-
ვგოთ ის კაცი, რომელსაც ჩვენ ვიცნობთ. (6.120)

რომში წადი და აქ გონებით ისე აღმადდელები,
რომ რაფაელის იდეალის შეგნებადის მისვალ. (2. 42)

გონას ვერნეს, საფრანგეთში ჰირველს მხატვრად
რაცხვენ. ჭეშმარიტად, რომ ჰირველი ნაციონალური
მხატვარია ყველა საფრანგეთის მხატვრებში, ის ყველა-
სკდ მძლავრად სდგას ნაყოფიერის ძალით; რაღაცა დემო-
ნოური თვისებისანი არიან იმისი სურათანი, რომელნიც
კაცს მრავალს სასიამოვნო ესტეტიკურს გონობებს უღ-
ვიძებენ. მხატვრობა და ის ერთად არიან მკვიდრის კავ-
შირით შეთვისებულნი. მე გონია არც ერთს სასელ-
მწიფოს არა ჭეგანდეს იმოდენი მსკდარნი, რამოდენიც
სურათები ვერნეს დაუსატავს. ის კაცი რომელიც მ-
გისთანა საზოგადოებაში შედის, — ბევრი ეპატეებს,
თუმცა შემთხვევით, ის გენიოსი არ არის. (1. 165)

ვილანდიელი მხატვარი იან-სტინი, ჩემის აზრით
რაფაელს არაფრით ჩამორჩება, მაგ აზრს მაშინ გაიგე-
ბენ, როდესაც გაჭეკება მწუნარების დღეი და დადგება
ის წმინდა ნეტარება, რომელიც შავს საოხსელს ახდი ს
და ნათლად დაანახვენს ახალს ქვეყანას ყოველივეს ჭეშ-
მარიტებით და დიდხანს დამუნჯებულნი ბუღბუღნი ად-
ტაცებით გალობას დაიწყებენ; მაგრამ არც ერთი ბუღ-
ბული ვერ იგალობებს ისე მსიარულად, როგორც კი
იან-ტინის ჭხატავდა. იან-სტინისთანა კარგა არც ერთს
არ გაუგია, რომ დედა მიწის სურბსკედ განუწყვეტილ
ყოველი ერი უნდა იყოს. ჩვენი სიფრცხლე ყველილოვანი
დმერთის კოცნას. (7. 68)

მუსიკა, როგორათაც აზრების და მოვლინებების შუა-
მავალია, აგრეთვე ტორცისა და ხატის შუამავალიც არის
რადგანაც დროთა ვითარების წყალობით დაცემულს რე-
მაელს ლაზარაკი კერძალებოდათ, ივინი მუსიკაში ხ-
ტავდენ თავიანთ სასოწარკვეთილებას, უდროობას, წარ-
სულს მწარე დროებას, მაგალითად, როგორათაც გარმო-
დი და არისტოტილნი იყვნენ. (2. 33)

ფორტოიანო თუმცა ჩვენს განათლებულს საზო-
გადოებაში მიღებულია, მაგრამ იმისი უგრძობელი არ-
სიზროლსაიუკული სმები, კაცში სრულიად აზრს და
გრძობასს ჭეგავს; იმისი სმები გვაჩდუნებენ, გვასუ-
დელებენ და უაზრო აზრებასს გვსდინან. (6.263)

სკრინკას ნამდვილი კაცისავით მომართულობა აქვს,

იგი დამკვრელთან გრძობასთან სიმპატიურს განუყოფილად
ლებსში არის. რა ხმასაც ურბავს, იმ ხმის შთაბეჭდ-
ლებას დამკვრელის სახესკედ ვკითხულობთ. (6.265)

შეიერბურის საშინელი სასტიკი მტერია ყოველივე
უხეირო სმები წყობილებისა. ის მზად არის თავი შეს-
წიროს ერთს მუსიკალურს ფრასას, როგორათაც სხვა-
ნი რჯულისათვის თავს სწირავდენ. თუ რომ მეორეთ
მოსვლის დროს ანგელოზმა კარგათ არ დაუკან შეიერ-
ბური არა დგება. (8.172)

ივ. ჭაჭანაშვილი.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

შემლილი სიევარულისკან *)

დ რ ა მ ა ხ უ თ ს ა ქ ტ ა დ

თხზულება დონ მანუელ ტამაისი და ბაუსისა.

ს ც ე ნ ა III.

(შემდეგი *)

იზინივა და მარლიანო.

მარლიანო. მე მსურდა თქვენი ნახვა, აღმი-
რალო.

დონ ალვარი. (აღმირაღს) მე ეხლავე მიგატო-
ვებთ თქვენ, მაგრამ წინათვე გთხოვთ მის დიდებუ-
ლება დედოფალთან მომიხერხოთ აუდიენცია.

აღმირალი. მე ვეცდები აღვასრულო თქვენი
სურვილი რაც შეიძლება მალე, შეიძლება დღესვეც.

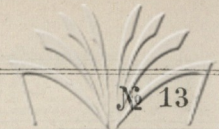
დონ ალვარი. მართი საათის შემდეგ დავბრუნ-
დები სასახლეში (აწვდის აღმირაღს ხელს და წასვლის
დროს თავისთვის ამბობს). ბოლოს კიდევ ვიხილავ
მას! (ცადის შუა კარებიღვან).

მარლიანო. მხლა დედოფალთანა მქონდა ლა-
პარაკი... ტყუილი იყო ჩემი რჩევა—იგი ვერ დავი-
ყოლიე აქ დარჩენაზე და მეფის მარტოკა ბურგოს-
ში წასვლაზე. მკადენით—აგება თქვენ მაინც დავი-
ყოლიოთ.

აღმირალი. ნუ თუ თქვენც დაგარიგეს და
საჩუქრებს ელით.

მარლიანო. მე მსურს გავკურონო ჩემი
უდიდებულესი ავად-მყოფი. მეფესთან იგი ბევრს

*) იხილე „თეატრი“ № 12.

ეროვნული
პროგრესული
პარტია

მიზეზს იპოვნის იტანჯოს და ივალალოს, როდესაც მარტოობას შეუძლიან კენესა გულისა შეუსუმბუქოს. ძაცის გულს დიდი სიხარულის დროს უყვარს ჩოჩქოლი, მაგრამ დიდ მწუხარებაში კი მას მოსვენება ურჩევნია. მარტო მოსვენებაში და მარტოობაში ზეცა ახსურებს ტანჯულ გულს სიხარულით.

ადმირალი. მაშინ, როდესაც ხუნა მარტოდ-მარტო დარჩება აქ, მეფე ხომ ბურგოსში დაისაკუთრებს თავის მეუღლის გვირგვინს.

მარლიანო. ძალიან მისახვედრია: თქვენ ლაპარაკობთ, „როგორც სახელმწიფო კაცი, მე კი— როგორც ექიმი“. მასში თქვენ ჰხედავთ დედოფალს, მე ტანჯულ დედა-კაცს.

სცენა IV

იზიზივი, დედოფალი და დონია ელვირა.

დედოფალი. ჯერ არ დაბრუნებულა?

მარლიანო. ჯერ არა, მაპატივით მე-თუ კიდევ გაგიმეორებთ რომ თქვენი ჯანმთელობის...

დედოფალი. ჩემი ჯანმთელობა? ამისთვისაც არ შემიძლიან განა იმასთან ერთად ბურგოსში წავიდე? განა რა ავად-მყოფობაა, რომელზედაც სუყველა ლაპარაკობს და რომელსაც მე არა ვგრძნობ. საცოდავი თქვენი მეცნიერება; იგი ეძებს სხეულში იმას, რაც სულში ჩაბუდებულია და უბედურის ოხვრა ავად-მყოფის კენესისაგან ვერ გაურჩევია! მიეცით თქვენი რეცეპტები და დარიგებანი იმათ, ვინც მათში საჭიროებენ; გული მხოლოდ გულითა მკურნალობს!

დონია ელვირა. დამშვიდდით, დედოფალო...

დედოფალი. თქვენ ჭკუაზე ხომ არ შემცდარხართ, თქვენ მისი დაშორებით გინდათ გამკურნოთ?

მარლიანო. მე თქვენ ძალას არ გატანთ. მე თქვენთვის მხოლოდ სიკეთე მსურს.

დედოფალი. მე ხომ ვიცი, მარლიანო, და იმედოცა მაქვს, მეფე რომ დაბრუნდება ეტყვი მას, რომ მე სრულიად კარგათა ვარ და მასთან მოგზაურობა შემიძლიან. (ადმიმართისკენ მაიხედავენ) ოჰ, თქვენც აქა ხართ!...

ადმირალი. მე მოვედი მოწყალეება ვთხოვო თქვენს დიდებულებას.

დედოფალი. რა გვარი?

ადმირალი. რომ თქვენ მისცეთ ნება თქვენს დიდებულების ძველს და ერთგულს მონას გაამბოროს ხელზე და წარსდგეს თავის დედოფლის წინაშე.

დედოფალი. ვინ არის ეგ?

ადმირალი. ძაბიტანი დონ პლოვარდეს ტუნია.

დედოფალი. მახოვს მე იგი. საიდგან მოსულა?

ადმირალი. იტალიიდან.

დედოფალი. მამაჩემს ძრიელ უყვარდა იგი. უთხარით რომ მოვიდეს. მეფე ჯერ არა ბრუნდება.. ოჰ, რა ბევრს ხან გაგრძელდება ეს დაწყველილი ნადირობა! წადით, ბატონებო, წადით შემიტყუეთ რაიმე ამბავი. (ადმიმართისკენ და მარლიანო გადიან შუა კარებიდან).

სცენა V

დედოფალი და ელვირა.

დედოფალი. (ფანჯარასთან მივა) გაიხედე, შორს ხომ არა მოჩანს რა?

ელვირა. არაფერი არა მოჩანს რა, დედოფალო.

დედოფალი. იმან თავის ჩვეულებაზე უფრო დაიგვიანა, ნეტა ხომ არაფერი შეემთხვა.

ელვირა. აბა რა უნდა შემთხვეოდა.

დედოფალი. მაგრამ მე ხომ ტყუილათა ვწუხვარ. იმისთვის ხომ სულ ერთია დამშვიდებული ვიქნები, თუ გაბოროტებული.

ელვირა. თქვენ ხომ მოგეხსენებათ, სენიორა, რომ დონ შილიპეს ძრიელ უყვარს ნადირობა.

დედოფალი. ნადირობა? მაშ შენ გგონია რომ იგი ნადირობაშია გართული?

ელვირა. რასაკერვლია.

დედოფალი. ძარგი იქნებოდა, ეგ რომ ასე იყვეს. მს კი არა მჯერა, თუ ჩვენ ერთად გავალთ ტუდელიდან.

ელვირა. რატომ?

დედოფალი. ოხ, ელვირა! შილიპე მატყუებს მე. შილიპეს ვიდაცა უყვარს.

ელვირა. ვინ უნდა უყვარდეს?

დედოფალი. არ ვიცი კი ვინ უყვარს, ზგრამ გული კი გრძნობს, რომ შილიპეს სხვა უყვარს. აი ეს არის მიზეზი, რომ აქამდისინ არ გავდივართ ამ ქალაქიდან.

ელვირა. მე მგონია, რომ თქვენ ტყუილად სტანჯავთ თქვენ თავს.

დედოფალი. განა შენც ეგრე? განა შენც ვეღარ უნდა მოგენდო სუყველაფერში? შენც ცდილობ მამატყუო? შენ იცი რომ მეფემ რამდენჯერმე მილალატა. ღღეს... არ მინდოდა ეს შენთვის მეთქვა, რადგანაც დამიწყებ რწმუნებას, შენ ხომ

ქართული
გაზეთი

არ გამოგიცდია ეჭვი და აბა როგორ შევიძლიან წარმოიდგინო მისი შედეგი. მე მართალი ვიქნები, რომ ვთქვა: ზეცამ შენში კარგი მეგობარი მაჩუქა, მაგრამ რაში მინდა მე შენი რჩევა. იგი მარტოკა გულს მიშფოთებს. ზანა რას უნდა ეშასხურებოდეს შენი ჩემდამი სიყვარული? დამიგდე ყური, გაიბო რაც მე ამას წინად გავიგონე.

ელვირა. მითხარით, სენიორა, მიანდეთ თქვენი გული ჩემს გულს—იგი თქვენია!

დედოფალი. ისევე ისე კარგად მეჩვენება, ჩემო ნამდვილო, ერთგულო მეგობარო. ძარგად დამიგდე ყური: მე შევნიშნე რომ ყოველ საღამოს... ახ... (შიაბუნს ფანჯანსთან) გესმის? (ბჭუნდება აჯანსტენაზე) არა, მოვტყუედი... იგი ჯერ არ დაბრუნებულა.

ელვირა. ზააგრძელებთ.

დედოფალი. მე შევნიშნე—რომ მეფე ყოველ საღამოს გადის ხოლმე სასახლიდან და ორი საათი და მეტიც აღარა ბრუნდება. ბუშინ ჩემს კეთილს პაქს ბერნანს უბრძანე ჩუმიად გაჰყოლოდა.

ელვირა. მტყობა, დედოფალო, თქვენ თავის ღღეში არ გაისწორებთ ხასიათს.

დედოფალი. შენ არ მითხარი—რომ აღარას დაგაყვედრიო? ბუშინ მეფე იყო—როგორა ჰფიქრობ სად? არა შენ ამას ვერ მიჰხვდები. ის იყო სასტუმროში, ძაპილიონში, რომელიც ქალაქის ახლოა, სახელად ჭოლოდსკის ეძახიან.

ელვირა. ღონ შილიპე ძაპილიონში?

დედოფალი. და რისთვის უნდა წასულიყო ძაპილიონში? მე ამასაც ადვილად გავიგებდი, ამ ბავშვს რომ გეგებდნა იქ შესვლა. საწყალს პაქს შეშინებოდა—მეფემ არ დამინახოს და არ მიცნოსო. ახ, მღვირა, შილიპე იქ ვილაც ქალას გულისთვის დაიარება. ნამდვილად ეს მიზეზი უნდა იყვეს.

ელვირა. ზანა არ შეიძლება სხვა რამ მიზეზი იყვეს.

დედოფალი. ახ, ნეტავი არ იქნება—რომ ვცდებოდე!.. მაგრამ სუყველა ამას ჩვენ მალე შევითყობთ. ღღეს უნდა ბერნანი შევეზაუნო იქ.

ელვირა. როგორ? ღღესაც გნებავთ მეფეს უღარაჯოთ?

დედოფალი. მართალი რომ გამოდგეს, რასაც მე ვფიქრობ? მერე? მე ხომ მაშინვე უნდა გამოვემშვიდო წუთი-სოფელს!

ელვირა. დედოფალო, ესეც წარმოიდგინეთ რომ იმისთანა ალაგებში მარტოკა გლეხის გომბიოებს შეესვლებათ...

დედოფალი. მერე? გლეხის ქალები კი ადამიანები არ არიან?

ელვირა. ჩემი მოვალეობა მოითხოვს, რომ დაგიფაროთ თქვენ მაგ უაზრო განძრახულობიდან.

დედოფალი. უცნობმა ვინმემ ორივეს რომ დაგაკვირდეს შენ დედოფალი ეგონები, მაგრამ დედოფალი მე ვარ, ეს ნუ გავიწყდება შენ...

ელვირა. მაპატიეთ, დედოფალო თუ ვინცოდაა ერთგულობა მამრმეებს...

დედოფალი. რისთვის მაიძულებ—რომ ამეებს გეუბნები. მაპატიე, მღვირა!

ელვირა. მაგას ნუ ბძანებთ, დედოფალო, თორემ მე ჩემი თავისაც კი მრცხვენიან.

დედოფალი. მე ასე ცხოვრება აღარ შემიძლიან. თუ მე ვცდებო, ოჰ, რა მოხარული ვიქნებოდი, მღვირა! და თუ არ ვცდები, თუ შილიპეს უყვარს სხვა, მაშინ მის თაყვანებას დავანებებ თავს—და მაშინ ხომ უფლებაც მექნება. მაგისთვის მე ბევრჯერ მიპატიებია, მაგრამ ეხლა კი მაგას ვეღარ დავთმობ. იყავი, მღვირა, დაჯერებული, რომ შევიძულე შილიპეს—თუ დავრწმუნდი რომ იგი მატყუებს. მარტო ეჭვითაც-კი მიძულდება მე იგი! (შიაბუნს ფანჯანსთან) როგორც იყო ველირსენით მის დაბრუნებას. ზაიხედე, მღვირა, დაბრუნდა იგი. მე მივეგებები მას!... შილიპე, ჩემო სულო! (საჩქაროთ გავა შუა კარებიდან).

ს ც ე ნ ა VI

ელვირა (მარტო).

ელვირა. რა სიყვარულია?! დევიჯერო—მეფე მართლა შეურაცხ-ჰყოფს მას თავისი უსირცხო სამიჯნურო ამბებით? დევიჯერო, მეფემ რომელიმე გლეხის ქალი შეიყვარა?... მაგრამ შილიპესაგან სუყველაფერი დასაჯერებელია. საწყალი დედოფალი... რა რიგ მხიარულობს—როცა კი იმასა ჰხვდავს...

აღ. ნ—თ—მე.

(შემდეგი იქნება)

რედაქტორი და გამომცემელი გ. ანაშიძე.

